



ROK MALÉHO ADEPTA MYSLIVOSTI

leden



LEDNOVÉ PRANOSTIKY

- Na Nový rok o slepičí krok, na Tři krále o skok dále.
- Jak vysoko v lednu leží sníh, tak vysoko tráva poroste.
- V lednu silný led, v květnu bujný med.
- Je-li leden chladný a jasný, bude rok úrodný a krásný.
- Roste-li v lednu tráva, mívá v květnu nouzi kráva.
- Leden – ve dne jas, v noci mráz.
- Když krtek ryje v lednu, končí zima v květnu.
- Mnoho sněhu v lednu, mnoho hřibů v srpnu.

Odhalit původ českého pojmenování prvního měsíce v roce není až tak složité. Leden je nejchladnějším měsícem v roce, kdy se tvoří ledy. Takže měsíc ledový, ledný, měsíc ledu. V mnoha jazycích je pojmenování prvního měsíce přejato z lat. Ianuarius. Takto byl v latině pojmenován po římském bohu Januovi. Jednalo se o boha začátků a konců, též byl považován za boha jitra, prvního dne v měsíci i prvního měsíce roku.

počet dnů: 31
průměrná teplota: -1,4 °C
průměrný úhrn srážek: 44 mm

CO DĚLAJÍ MYSLIVCI

V lednu se myslivci starají především o zvěř, a proto zakládají do krmelců, jesliček a zásypů, aby předešli jejímu strádání. Pro správkatou zvěř je v tomto období nejdůležitější přístup k hodnotnému objemovému krmivu. Myslivci tedy do krmelců předkládají kvalitní seno a v létě připravovanou letninu. Při správném podávání jsou vhodné i siláže a senáže. Jadrné krmivo by v lednu mělo být spárkaté zvěři spíše už jen doplňkem a střídavě předkládaným lákadlem ke krmelištím. Myslivci také pravidelně kontrolují a doplňují slaniska kamennou solí, případně speciálními minerálními lizy. Drobné pernaté zvěři zakládají do zásypů a koroptvičkám zasypávají pod koroptví boudy. Pokud mají možnost, kolem mezí a podél polních cest myslivci rozmisťují větve z ořezu ovocných stromů coby okus pro zajíce. Důležitou mysliveckou činností je pak dohlížení na klid v honitbě, který zvěř v chladném období zimy potřebuje ze všeho nejvíce.



CO SE DĚJE V PŘÍRODĚ

Leden je nejchladnějším měsícem v roce a tomu odpovídá i dění v naší přírodě. Většina rostlin odpočívá ve vegetačním klidu, a stejně tak živočišné šetří energií, někteří dokonce upadají do zimního spánku. Přesto můžeme i v lednové krajině pozorovat mnohá zajímavá dění, a to jak ve světě rostlin, tak i v říši živočichů.

Na celé řadě stromů můžeme již během ledna vidět pupeny. Ty jsou pro každý druh charakteristické svým postavením, tvarem, velikostí i zbarvením. Naučit se rozeznávat stromy a keře podle pupenů vyžaduje určitou zkušenost a především vnímavé oko. Lednem tak začíná období sběru vzorových větviček s pupeny pro naše určovací a výukové sbírky.

Když je zima teplejší, může už ke konci ledna začít kvést líska obecná a olše lepkavá. Pod sněhovou pokrývkou potom můžeme odhalit kvetoucí čemeřici černou anebo kokošku pastuší tobolku, která si při mírnější zimě dokáže své květy udržet po celý rok, stejně tak i sedmikráska chudobka.



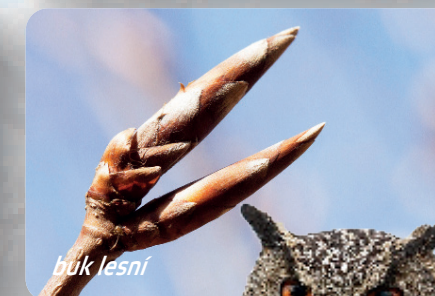
líška obecná



sedmikráska chudobka

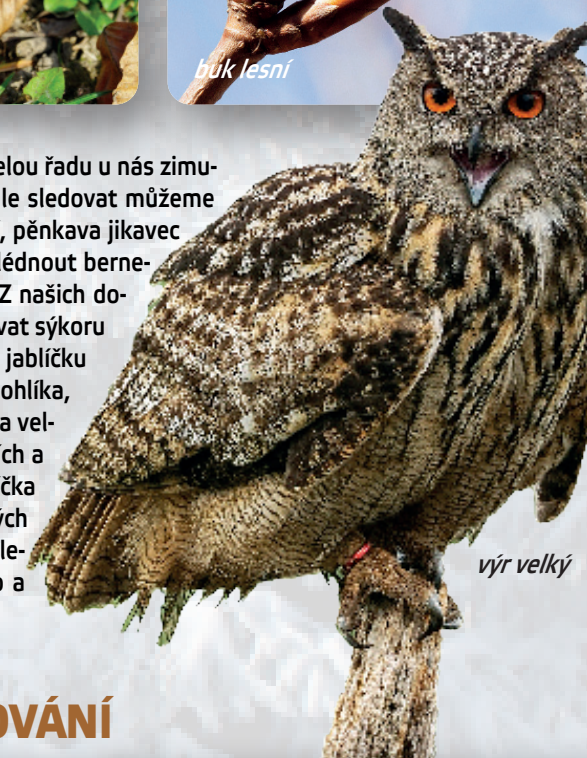


čemeřice černá



buk lesní

Pokud jsme si na podzim zhotovili krmítko, můžeme na něm sledovat celou řadu u nás zimujících ptačích druhů. Některé jsou domácí, těm říkáme, že jsou stálé, ale sledovat můžeme i některé zimní hosty. Takovým návštěvníkem je třeba brkoslav severní, pěnkava jíkavec nebo drozd cvrčala. V okolí vodních ploch a na polích pak můžeme zahlédnout bernešky, káni rousnou lovcí hlodavce anebo malého dřemlíka tundrového. Z našich domácích zimujících opeřenců pak zcela určitě budeme na krmítku pozorovat sýkoru koňadru a sýkoru modřínku, zvonka zeleného, pěnkavu obecnou, na jablíčku kosa černého, červenku obecnou a také třeba vrabce domácího, zvonohlíka, hrdličku zahradní, krásného hýla obecného nebo barevného strakapouda velkého. Kolem stromů a křovin, mezi poli, na mezích, v remízcích, v parcích a samozřejmě v lesích můžeme zahlédnout strnady, brhlíka lesního, králíčka obecného, třepotající se poštolku anebo havrana polního, u nezamrzlých vod otužilce ledňáčka a skorce vodního. Pro některé ptačí druhy však leden není úplně poklidným měsícem. V lednu probíhá tok výra velkého a křivka obecná v tomto nevlídném období dokonce začíná s hnízděním.



výr velký

LEDNOVÁ POZOROVÁNÍ



Co se děje:

- hnízdí křivky obecné
- probíhá tok výra velkého
- začíná honcování zajíců
- začíná kaňkování lišek

Lednové květy:

- čemeřice černá
- kokoška pastuší tobolka
- sedmikráska chudobka
- líška obecná
- olše lepkavá

Zimní hosté:

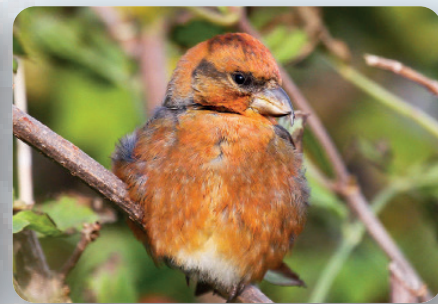
- křivka obecná
- drozd cvrčala
- pěnkava jíkavec
- brkoslav severní
- berneška velká
- dřemlík tundrový
- káně rousná

NA NÁVŠTĚVĚ

Křivka obecná

Většina ptáků má v lednu jedinou starost, a sice, jak nezmrznout a kde najít vhodnou potravu nutnou k přežití. To křivka obecná má starosti úplně jiné a v našem ptačím světě v tuto dobu skutečně unikátní. Křivky jsou totiž jediným ptačím druhem, který u nás pravidelně hnízdí v zimě. Méně nápadná samička staví vysoko v korunách hustých smrků dobře zateplené vícevrstvé hnízdo, které bude holá vylihnutá mláďata dobře chránit proti sněhu a mrazu. Samička křivky do hnízda snášejí 3 až 4 vajíčka, na kterých sedí a zahřívá je svým tělem 14 až 16 dnů.

To, že si pro své rodičovství křivky vybraly tento nevlídný čas je dáno tím, že jejich hlavní potravou jsou v zimě hojná semena šišek lesních jehličnanů, pro jejichž vylupování mají speciálně vyvinutý tvar zobáčku, podle kterého jsou i pojmenovány. Samička svá mláďata zahřívá a krmí až do doby jejich opeření. Po celou tu dobu samičce a mláďatům potravu starostlivě shání červeně vybarvený sameček.



TIPY na AKTIVITY

STOPOVÁNÍ

Není příhodnějšího období pro sledování a obeznávání stop zvěře. Především když nám leden nadělí sněhovou pokrývku, stává se krajina bílým listem papíru, na který se nám podepíší tvorové, o kterých bychom jinak neměli třeba ani tušení. Pravda, chce to trochu cviku a teoretickou přípravu, ale stopařské umění zcela určitě paří mezi základní myslivecké dovednosti. Když vyrazíte „čist“ stopy, nezapomeňte na pravítko, zápisník, tužku a třeba mobil s foťákem. Nalezené stopy si zakreslujte a detailně popisujte do svých stopařských deníků i s rozměry. Když stopu budete chtít vyfotografovat, položte vedle ní pro porovnání velikosti třeba tužku. Nezapomínejte si zdokumentovat i celou stopní dráhu – délku kroku a šířku rozkročení a dobře si poznamenejte i místo nálezu. Když přijde obleva a sníh zmizí, nezoufejte. I to je pro stopování příhodný okamžik, protože v rozmoklé půdě po roztátém sněhu se otisky stop sice nehledají tak snadno, zato jsou trvanlivější a často lépe vykreslené. No a když v noci klesnou teploty zase pod bod mrazu, bláto přemrzne a my můžeme dělat parádní sádrové odlitky.



POZOROVÁNÍ NA KRMÍTKU

Za některými objevy ani nemusíme vycházet ven. Stačí když před příchodem zimy umístíme krmítko pro ptáky na takové místo, které můžeme sledovat z okna vyhřátého pokoje. Pozorovat opeřené strážníky rozhodně není nuda. A co teprve když si založíme zápisník a svá pozorování převedeme na vědeckou práci. Zapisujeme ptačí druhy, jejich počet, čas výskytu a jakou potravu si na krmítku vybírají.



ÚKOLY a ZÁBAVA

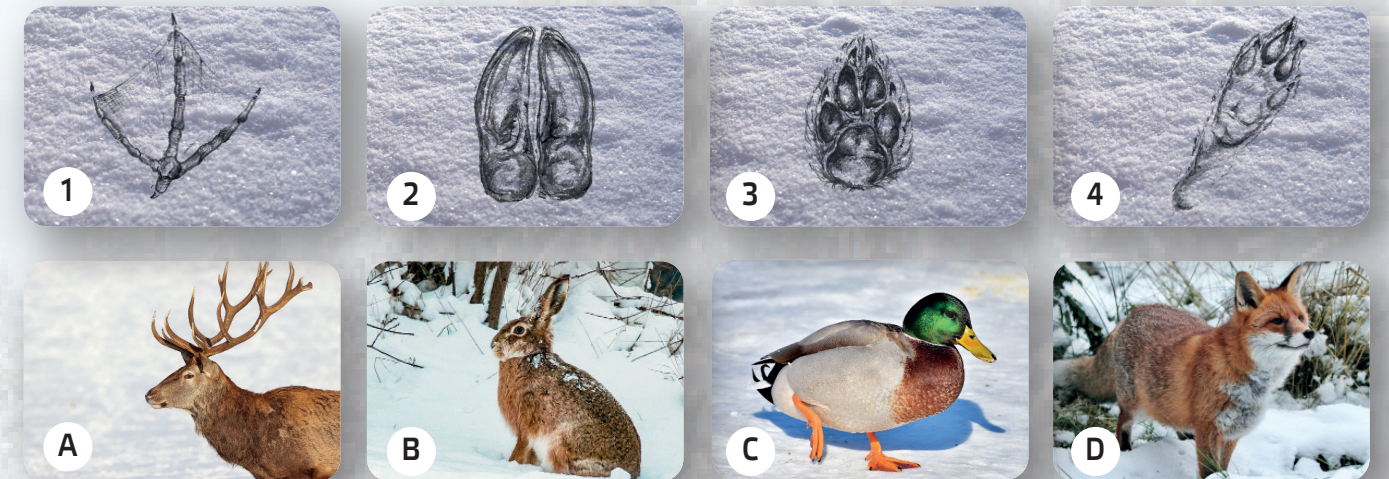
1. Co nepatří do krmelce?

Označ obrázky s „dobrotami“, které do krmelce zvěři rozhodně nepředkládáme.



2. Stopy ve sněhu

Přiřaď otisky stop k obrázkům zvěře.



VÝZNAMNÉ DNY

- 1. 1. Nový rok
- 1. 1. Den obnovy samostatného českého státu
- 10. 1. Mezinárodní den tuleňů, lachtanů a velryb
- 20. 1. Den povědomí o tučňácích
- 27. 1. Den památky obětem holocaustu
- 28. 1. Mezinárodní den mobilizace proti jaderné válce
- 31. 1. Světový den pomoci malomocným

*Řešení:
Úkol č. 1: do krmelce nepatří 1, 4, 5, 7, 11
1C, 2A, 3D, 4B
Úkol č. 2:*



Tyto pracovní listy a další materiály k projektu mAm můžete najít, stáhnout a vytisknout na internetových stránkách časopisu www.myslivot.cz/mam